

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsacega mesca na celi polji, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr. v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XVII.

V Ljubljani 1. svečana 1864.

List 4.

Pogovori od spovedi.

Spisuje M. Smolej.

(Dalje.)

Uradnik. Pa s tem, bi znalo ali bi imelo biti, s tem pač ni še ničesar skazanega, kakor so nam že gosp. pastor opomnili, tu moramo, ako hočete, da bomo verjeli, zgodovinsko gotovost imeti.

Duhovni pomočnik. Ravno zgodovinskih gotovih sprječevanj, namreč izrekov cerkvenih učencov in pisateljev, imamo zlasti za spoved na zbiranje. Druge zgodovine v cerkvenih in verskih rečeh jest ne poznám, in ako posvetnim zgodovinarjem verjamete, morate, ako hočete pravicoljubni in ne enostranski biti, verjeti tudi cerkvenim pisateljem, sicer se od zgodovine sploh več govoriti ne more. Postaviti sim že poprej vam hotel sv. Bernarda, ki je v l. 1153 umrl; on od spovedi takole govori: „Kaj pomaga en del svojih grehov povedati, druge pa zamolčati, na pol se očisevai, na pol pa omadeževan ostati? Ali ni vse odkrito pred Božjimi očmi? Kako, ti si prederzneš pred njim kaj prikrivati, ki je v tako velikem zakramentu Božji namestnik!“ Dalje on opominja duhovne, z grešniki prijazno in poterpežljivo ravnati, da odkrijejo svoje serce, pa tudi skesanim odveze ne podeliti, dokler niso zaslišali njegove spovedi. (De milit. templi. C. 12. Serm. 104 de diversis.) Glejte, tako razločno govori od posebne spovedi sveti mož, ki je 62 let pred papežem Inocencijem umrl; kolika nespamet je toraj terditi, da je imenovani papež posebno spoved vpeljal!

Sv. Anzelm, umrl leta 1109, pravi v govoru od gobovih mož: „Naznanite duhovnim v ponižni spovedi svoje notranje madeže, da čisti postanete. Kakor se izvirni greh v sv. kerstu odpusti, tako se tudi lastni grehi odpusté pri spovedi.“ (Hom. VIII. in Ev. sec. Luc.) Sv. Peter Damijan († 1072) našteva razne dele pri zakramentu sv. pokore in imenuje ustno obtoženje četerti del in pravi: „da naj se obtožimo, nas opominja pamet, nam veli Bog, ki vse vidi, in če se sedaj obtožiti sramujemo, koliko bo še le osramotenje takrat, ko bo vse razodeto.“ (De S. Andr. Ap. Serm. 58.)

Wulfad nadškof († 870) opominja kristjane, naj vsak skerbno svojo vest izprasuje in dobro spozná, kaj je v svojem življenji grešil, in ako mu vest eno ali drugo hudobijo očita, „naj pribeži k Bogu in materi cerkvi in naj se duhovnu čisto vsih svojih grehov spové, naj sprejme in prav zvesto opravi pokoro, ki se mu naloži.“ (Mabillon Annal. p. 101.)

Teodulf škof v Orleanu je leta 821 razglasil vo-

dilo, kako naj se spovedi opravljajo, da namreč spokornik pred spovednika poklekne, se odkritoserčno vsih grehov obtoži, potem pa posluša njegovo opominovanje in podučenje, sprejme pokoro in potem se le odvezo, ako je vreden.

Cesar Karol veliki je po opominu nekega cerkvenega zbirališa, okoli leta 742 na Nemškem sklicanega, za vojake posebne spovednike vpeljal, ki so mogli pred kako bitvo celo noč spovedovati.

Egbert škof v Jorku († 767) pravi: On (grešnik) se mora grehov obtožiti, da spovednik več, kakšno pokoro mu je naložiti. (Wilkins CC. Ang. T. 1.)

Beda častitljivi († 735) in (Eligij † 659) dokazujeta, da so aposteljni in njih nasledniki oblast grehe odpušati po Kristusu prejeli, ko jim je rekel: kar bote na zemlji zavezali i. t. d. (Hom. IV. de eo quod Christus lavit pedes), in prvi še pristavlja in uči, „da se mora pri tem razločiti, da se vsakdanjih odpušljivih grehov zamoremo eden drugemu obtožiti, da se po molitvi eden za drugega zveličamo, veči nesnuge pa se morajo po postavi duhovnu naznaniti, kateri bo po svojem spoznanju določil, kako in koliko časa se je vsakemu čistiti in pokoriti (Hist. gent. Angl. 5. 14).

Gregor veliki († 604) opominja kristjane razlagaje besede: „Lazar pridi ven,“ s sledečimi besedami: „Zakaj prikrivate svoje grehe v svojem sercu, naznanite jih pri spovedi in oprosteni bote po oblasti duhovna, kakor so učenc Gospodovi Lazara oprostili njegovih vezi.“ (Hom. 26.) „Na tri reči, govori na drugem kraju, se mora pri vsakem spokorniku paziti, na spreoberanje duha, na obtoženje ust in na kazen za greh: zakaj kaj mu pomaga, ako se grehov spové, v svojem sercu se pa ne spreoberae.“ (Lib. VI. in I. Reg. C. 2.)

Leon veliki papež († 461) pravi v enem svojih pisem, da je posebno obtoženje svojih grehov v odpušanje neogiblivo potrebno, in da se tako imenovane pismene spovedi z apostoljskim izročilom ne vjemajo in jih toraj oistro prepoveduje. (Ep. 104.)

Enako razločno in umevno govori od posebne spovedi sv. Avgustin, pa tudi sv. Jeronim, ki med drugim spoved imenuje drugo resivno desko po barkolomu.

Sv. Janez Zlatoust († 407) opominja, spoved zlasti o velikonočnem času opraviti, in med drugim takole govori: „Pomočki pekočo vest pomiriti, — kateri so? Je ponižno obtoženje grehov, da jih v naročje enega moža odložiš, ki ti jih ne bo nikdar očital, in ti zdravilo zoper tajiste naznanil; je natančna, ojstra naznanitev skrivnosti, njemu brez vsih prič. Iđi, pokaži svoje rane duhovnemu zdravniku, in on

ti bo naznanil, s katerimi sredki zamoreš ozdraveti.“ (Chrysost. hom. 20. in Gens.)

Sv. Ambrož († 397) pravi: Glejte, zdaj je čas se svojih grehov pred Bogom in pred duhovnim obtožiti, in jih s postom, molitvijo, s solzami in milošnjo izbrisovati i. t. d. (Serm. fer. 2. post prim. Dom. Q.)

Laktancij v 3. in 4. stoletju opominja (kar je pomembno in imenitno tudi za sedanji čas), da naj se v spoznanje prave cerkve od krivoverskih, ki vse hočejo katoliške biti, na to gleda, katera ima obtoženje in pokoro, ki grehe in rane, katerim je slabost našega srca podveržena, dobrotljivo celi. (Lact. Instit. divin. 4. c. ultim.)

In sv. Ciprijan škof v Kartagi († 258) v svojih bukvah „de Lapsis“ takole govori: „Vsak naj se svojih grehov obtoži, dragi bratje, dokler se njegovo obtoženje se sprejeti zamore, dokler je tisti, ki je grešil, še na svetu, dokler se njegovo obtoženje se sprejeti zamore, dokler je zadostenje in po duhovno sprejeto odpušanje se prijetno pred Gospodom.“

Opomina vredno je še, kar sv. Pacijan škof na Španskem, ki je umrl okoli leta 390, tem odgovarja, ki pravijo, da noben človek, ampak le Bog sam ima oblast grehe odpušati; ker ravno v sedanjem času, zraven nekterih mlačnih in brezvernih katolicánov, novo- in nekatolicáni, ki se tudi na svoje verske ali simboliške bukve več ne vežejo, ravno tako govore, da bi tolikanj laže sebe in druge omotili, spoved in pokoro zaverгли in si tako po svojih mislih lahko in gladko pot za čas in za večnost pripravili. „Le Gospod,“ govori imenevani škof, „le Gospod sam, praviš ima oblast grehe odpušati. Res je to: toda kar on po svojih duhovnih stori, je enako njegova oblast, kajti, kaj je pač to, kar je aposteljnom rekel: kar koli bote na zemlji zavezali, bo tudi v nebesih zavezano, in kar koli bote na zemlji odvezali, bo tudi v nebesih odvezano. Čemu bi bile pač te besede, ako bi ljudem ne bilo pripušeno vezati in odvezovati. Al smejo to le samo aposteljnom storiti? Potem smejo tudi le oni sami kerstiti, le oni sami sv. Duha deliti, le oni tudi ljudstva grehov očiševati. (Epist. ad Sympron.)

Glejte tu celo versto toliko važnih in jasnih zgodovinskih spričevanj skozi vse stoletja od papeža Inocencija do sv. Ciprijana, in pa od tako veljavnih, učernih in svetih mož, katerim bi še mnogo drugih pridjati zamogel. Kdo si bo li, vprašam, ako je le kolikaj razumen in pravicoljuben, še terditi prederznil, ako tudi le nekatere tih mnogoverstnih, vendar pa tako vzajemnih zgodovinskih izrekov pozna, da je omenjeni papež posebno spoved vpeljal, da jo je sploh kaki papež ali duhoven iznajdel, da je v prvih stoletjih kristjani niso poznali in ne v navadi imeli! Prepričali ste se, upam, toraj tudi vi, g. pastor, da se spisovavci magdeburške zgodovine v resnici niso motili, ko pravijo, da je že o času sv. Ciprijana katoliška cerkev posebno spoved imela.

(Dalje nasled.)

Mirijam.

(Česki spisal Václ. Štulec, poslovenil Deželanov.)

(Dalje.)

II.

Ko so se žalostni psalmi razlegali po judovski gori, razlegal se osodoviti Ahasverjev krik: „gorje!“ vzdihovala je na dvoru velikega duhovna v tibi sobi tudi plemenita izraelska hči, vredna prijazniše osode. To je bila Mirijam (ali Marija), sestričina prvemu jeruzalemskih duhovnov, blago-

dušno dekle, saronka cvetlica med ternjem in osatom. V roci ji je dremala harpa, iz oči ji solze lile, in serce, ki je obnemagovalo pod neizrekljivimi bolečinami, se je topilo v preveliki žalosti nad grenko osodo ljubljenega naroda in svetega mesta. Njen stric je bil ravno odšel v rimski tabor pogajat se s Titom, da bi se mesto podalo. Občutljiva in goreča izraelska hči se je nehoté spomnila in zamislila v babilonsko sužnost. Njena žalostna podoba se ji razgerne pred očmi, — pa še več: vidila je konec svetega mesta; vidila, kako se skruni in razdira onečesčeni tempelj. Ni čuda, ker je iskala tolažila svojim bolečinam, da je nehoté začela prebirati strune svoje blagoglasne harpe, pa rajskomilo zapela k strunam psalm iz davnih časov:

Tam ob rekah babilonskih
Sedali smo in plakali
Pri spominu na Sion.
In po verbah obešali
Smo na tujem harpe svoje,
Ki so nilo pele prej.

Da bi peli, so hoteli.
Čerti, ki nas odpeljali
So s Sijona v Babilon.
„Iz Sijonskih pesem sladkih
Nam zapojte pesem milo!“
To povelja bil je glas.

Al kako na tujem peli
Pesem bi Gospodu mar?

Ako na — te kdaj pozabim
O Jeruzalem, nej vgasne
Na — me tudi vsak spomin!
Večno jezik mi onemi,
Ako biti kdaj svetišče
Mi Jeruzalem nehaš!

Mirijam poje pesem iz davnih vekov. Harpa strastno doni; bliski se vsipajo iz oči, in divja strast sovraštva in maščevanja ji žene kri v lica. Kar omolkne in harpa ji pade iz rok. Zgrabila bi bila za meč, da ji je pri rokah. Pa vihar ji zopet potihne v sercu in srage vročih solz ji močijo mlado lice.

Kaj pa je to? — V sobi zraven se zaverti kamen in in z baklo v roci stopi skozi ozko lino mlad mož krasne postave, serčen bojujnik. — Obleka je kazala, da je častnik iz rimskega taborja. To ti je Flavijan, hrabri tribun v carski vojski, iz prejšnjih časov že domač v hiši in mil gost Eleazarjevem. Mirijam ga je dobro poznala, pa vendar — zdaj se ga je vtrajšila. „Odkod?“ vpraša ga začudena, „odkod, — kako? — čemu si prišel sem, Flavijan? Zakaj se siliš v hišo nesrečnih Izraelcev?“

„Ne vprašaj, kako?“ odgovori bojujnik. „Mene se ti ni treba bati. Poznaš mojo poštenost in neomadežanost, pa tudi moje usmiljeno serce. Pa zakaj si tako otožna? Kaj kalí lesk tvojemu očesu?“

„To me vprašaš, kaj mi kalí oči; kaj mori dušo; kaj terga serce. — zakaj sem otožna? Ne misli, da Mirijam ne pozna svojih dolžnost. — da ji ni mar za — nje. Mar ne vidiš, kam je prišla Izraelova slava? — Krasna mi domovina, sveta dedina naših očetov Abraham, Izaka, Jakopa zdihuje v vaših okovih. Ali nisem sionska hči? Po mojih žilah ali se ne pretaka kri obljube? Vedi, Flavijan, jaz ljubim to sveto zemljo; ljubim domovino; ljubim kraj, kjer je stal Davidov prestol; kjer je bilo svetišče mojih očetov; koder je hodila noga Gospodovih prerokov, — kraj, ki je videl velike čine makabejskih junakov; kjer je sijala zarija Gospodovih maziljencev; kraj, ki je vir življenju in radosti v Izraelu. — Res da, ljubim Jeruzalem; serce mi poka zarad grenke osode mojega naroda; preklicujem sovražnike naše. Ne bojim se za — se; — judovska hči se ne boji smerti, mar nimam moči, kakoršno je dal gospod Juditi — Debori: smert me ne straši. — Tudi v nas je Gospodov duh!“ —

„Ne jezi se tako zelo, ne jezi!“ jo tolaži Flavijan.

Ali Mirijam, vsa v ognju, ne mara za njegove besede. „Ne bojim se za-se,“ govori plamočutno, ali za domovino se bojim. Oh vem, kaj je čaka v vaših pesteh. Naše dvo-re boste razdeli, nas pa povlecete v sužnost, prodajali nas boste za sužnje, Sion bode narodom v posmeh, — sveta Gospodova gora bode skrunjena z malikovanjem! Kako to-rej ne bi jokala? — Smela bi se mar veseliti, da odvraca Bog svoje obličje od mojega naroda? Jaz radovala se, ko dopušča Gospod, da se Izrael zasmehuje? Za-me ni nič več življenja! Vse nade so ob tla, — moje cvetje je ove-nelo, korenina mojega življenja hira. — Domovina ob grobu — in ti — Flavijan — oh!“

„Le pomigni, Mirijam, — veli, kar hočeš sama: jaz sem tvoj zaročnik na veke!“ odgovori bojniki goreče.

„Kaj to govoriš?“ reče Mirijam. „Ti da si moj za-ročnik? Oh, umem te. Vem sirota, kaj mi poreče Flavi-jan. Nuj Mirijam! odpovej se vsemu, kar je bilo očetom sveto, kar jim niso poterli Faraoni v Egiptu, babilonski tri-nogi; cesar niso dali, da bi vzeli jim perziški kralji, Ale-ksander, Antijoh; odpovej se temu, za kar so prelili kri Eleazar in makabejski bratje; odpovej se, Mirijam, obljubi in zakonom Gospodovim, ki je naš Bog: — pa bode Flavi-jan tvoj zaročnik! — Na-te pozabiti, Gospod, Bog moj-jih očetov! Ne zaverzi svoje služabnice! — Na-te pozabi-ti, Večni, ki si dal zapovedi na sionski gori; ki si rešil moje očete iz egiptovske sužnosti; ki si svoje ljudstvo to-likrat iztergal sovražnikom iz rok in ga lahko osvobodiš tudi zdaj. — Boga svojih očetov, Flavijan, naj bi jaz zapu-stila sebi na sramoto, na pohujšanje Izraelu, pa zato da si tebe pridobim? — Oh, nikoli, nikoli ne!“

„Ali ni nobene nade več na zemlji?“ vpraša Flavijan. „Ti hočeš poginiti v jeruzalemskih podertinah!“

„Pusti me, da poginem, Flavijan! Ti se ne odpoveš naukom Nazarečanovim; — ti se nikoli ne ukloniš zakonom-
mojih očetov, — ti služiš in bodeš služil orlom, ki mesa-rijo moj narod in se pasó s kervjo svojih bratov. — Kaj mi še ostane razun smerti, razun groba pod svetim jeru-zalemskim zidovjem? Brez domovine mora poginiti moje serce; — brez tebe pa!“ —

„Prav, Mirijam,“ pravi bojniki. „Flavijan derži prisego, s katero se je zavezal cesarju; Flavijan ostane kristjan do smerti — večno. Pa kar se tiče tebe, Mirijam, sej po-znaš moje serce!“ —

„Da, poznam ga, poznam tebe, Flavijan!“ zdihuje sirota v vedno večji bridkosti. „To ravno me dela nesrečno. Ti si ohranil mi življenje, svobodo, čast; ti si me iztergal raz-ujzdani derhali iz pesti in pripeljal me zopet k ujcu nazaj. Da si tudi pogan, mógla sem vendar častiti te, svojega dobrodelnika. Ti me nisi poznal, — celo videl me nisi nikoli; pa vendar si se upal za neznano izraelsko hčer v nevaren boj zoper brezbožnike. — Nisem pozabila, da s kervavimi ranami na svojem telesu si rešil mene — neznano Izraelko nesramne smerti. Kdo bi ne spoštoval, ne pre-slavljal tvoje blagoserenosti, kakoršna še ni nikoli kincila bojnika naših sovražnikov! — Pa kaj še le so videli vsi pri tebi, ko si ranjen ležal v naši hiši!“ —

„Oh, nehaj, Marijam!“ prosí Flavijan. Imava se za tehtniši reči pomeniti. — Čas potéka. Le nekaj mi nikar ne očitaj. Jaz nisem pogan — nevernik, temuč verujem v Kristusa, — molim Jezusa, Božjega Sina!“ —

„Vem, vem to. Nisem te slišala malokrat, kako si po-vikševal in molil tega Jezusa, češ, da on daje življenje, pokoj, blagost in zveličanje. Pa, da je Jezus iz Nazareta res Mesija, obljubljeni od Gospoda, ne bil bi umrl med razbojniki na križu; naš narod bi ne zdihoval v obupanji in ne žulili bi ga sovražni okovi; — novo solnce bi vzhajalo nad Sionom. Izrael bi že gospodoval po vsem vzhodu in Gospodova slava bi sezala od Jeruzalema čez vse kraje na zemlji. — Če tedej nisi pogan, zakaj pa vendar služiš

pod poganskim praporjem, ki žuga pogin mojemu narodu in svetemu mestu?“

„Mene veže prisega, mene veže hvaležnost,“ odgovori Flavijan dostojno, pa tiho. „Ki gubijo tvoj narod, so ti, ki skrunijo svetišče, dražijo narode, zapeljujejo Jeruzalem, moré Izraela: zdaj gospodarijo v svetem mestu okleti sinovi unih, ki so prelili kri Pravičnega!“ (Dalje nasled.)

Blagri duhovstra.

V seji gosposke zbornice 18. u. m. so trije vikši škofje, kardinala Raušer in Švarcenberg in Solnograški mlgsp. Tarnoczy govorili zastran dohodkov dušnih pastirjev in njih plače. Kardinal Raušer so upanje razodeli, da vlada Nj. veličanstva bode dobro vterjene vošila dušnih pastirjev po vsem cesarstvu v ozir vzela. Da se sploh stan teh dohodkov zboljša, zboljšati mora, se morajo poprej obravnave doveršiti, pravijo kardinal; eno reč pa, menim, moram precej ome-niti. Kolikor manjši je duhovstvu ustanovljena plača, in kolikor pravičniji je želja, da naj se povzdigne, toliko manj naj se ta plača z davki in dajatvami krati. Tukaj je vprašanje pravice. Deržava ne more iskati pridavka k očitnim nakladom od zneska, ki spozná, da je v ohranjenje dušnega pastirja skoz in skoz potreben. Razun tega bi bilo po pravici in tudi po načelu, ki je vstavljeno za je-manje dohodnih davkov, da vsi duhovni, katerih duhovnija ne prinaša čez 600 gold., bi nič dohodkovine ne plačevali. Ker so duhovnijske pisma vložene ali vinkulirane, bi se dalo tako oprostnje brez pritežnosti zveršiti.“

Knez vikši škof solnograški Tarnoczy so pristavili, da prošnja izhaja iz ene naj rodovitniših kronovin, vender so pa čisto prepričani, da je le predobro uterjena in pravična. Toliko bolj pa bo to veljalo še le zastran škofij po nerodo-vitnih in revnih krajih, kjer ima dušni pastir zdaj sploh tako pičle prihodke, da brez naj občutljivšega pritergovanja ne more izhajati. Govornik pravijo zdaj, ker akoravno so dušni pastirji po tacih goratih in nerodovitnih krajih od nékdaj v primeri le prav pičle dohodke imeli, vender nove okolišine zdaj njih stan še le hušji delajo. Nadalje ome-ujajo, kako so po odkupljenji natorne dajatve jenjale, pa tudi suba odkupnina ima zmiraj manj vrednosti, ker denarna veljava vedno pada; zraven tega mora duhoven verb dav-sine, Gebührenäquivalent, še pri odkupninskih obligacijah, ki mu imajo desetino namestovati, po 7 od sto plačevati. K temu se druží dragina, kakoršne nikoli poprej ni bilo... Poslednjič pa visoki govornik zavračajo še na potepinstvo, take namreč, ki nočejo delati in se lotijo beračunstva, ter nar bolj nadlegajo duhovske hiše, ki vender ne morejo koga brez daru odpravljati. Naj se pa tudi posameznim še tako malo dá, se vender pri tolikem številu dan na dan prihaj-jočih tujih nadležnikov darovi narasejo vsako leto na tolik davek, da vse druge dajatve deleč preseže. In brez tega pičli dohodek duhovnu že domači ubožni dostikrat obilno in čezobilno stisnejo.

Svitli kardinal Švarcenberg so bolj na tanko pojasnili razmero med nekdanjimi desetlinami in sedanjimi dohodki, zlasti odškodnino, od ktere morajo takorekó trojni davek plačevati. Opomnili so, da tudi zaloge ali štiftunge poz-nejšega časa so z davki zmanjševane. Postavili so v zgled nekega kaplana, ki od 315 gld. dohodkov placuje 25 gld. 50 kr. davkov.

K temu, kar so visoki gosposke zastran nadležnega potepinstva govorili, se smé opomniti, da ravno slaba iz-reja je tega nar večkrat kriva. Zanikarni starsi in zani-karni otroci so duhovnu, kakor že bodi, neprenchoma na vratu. Zaverženci v otročjih letih terpinčijo duhovna, ker jih ne more z družimi vred dobiti k rednemu poduku, k Božji službi, k ss. zakramentom, in ker mu nedolžne otro-čice po duhovni pačijo in pohujšujejo. V nekoliko bolj godnih letih so taki veči del hudi potepini, ponočnjaki, tatovi itd.

ter spet terpinčijo se hujše duhovnega pastirja. Zanikerne odrejence zavolj njih malopridnega življenja zadeva zgođej šiba Božja, da nimajo kaj v usta vtakniti in ne kaj nase vreči, in spet je duhoven na versti, da naj pomaga. Že celo pa ko taki zanikerneži obojega spola, ki so se poprej že delj časa ciganili, v zakon stopijo, jim velikrat prav urno kazen stopa za petami. Eden ali drugi boleha po cele mesce, zgođej umerje, drugi ostane s celo kopo zopet slabo zrejenih in zanemarjenih otrok, in spet je duhoven na versti: „daj, daj, pa spet daj! Če pri duhovnu ne dobim, kje pa bom dobil?“ itd. Molčimo pa še od tega, koliko ima ubogi dušni pastir opraviti, kadar takega zanemarjenca, vsega garjevega na duši in na telesu, dobi v dušno očiševanje, bodi si bolj zgodaj ali bolj pozno, v zdravju, v bolezn, ali celo še le na smertni postelji!

Iz tega je zopet jasno, koliko je na tem ležeče, da bi vsak otrok prejel prav dobro odrejo, zlasti poduk v kersanskem nauku, in kadar prvo sv. Obhajilo opravi, se spravil k rokodelstvu ali se družega stanovitnega dela poprijel, iz kakorsnega mu je upati, da se bo mogel pošteno preživiti. Potepinski otroci brez določenega opravila bi se ne smeli nikoli in nikjer terpeti. Ravno to pa zopet pjasnuje neizrekljivo dobrotljivost in modrost rajnega gosp. Metelkota, kateri je v svojem sporočilu za take otroke poskerbel. — Resnica je, da katoliški duhoven ima vso človeško revšino in nadlego — dušno in telesno — na vratu in veči del svojih žuljev za terpeče človeštvo obrača. — Kako ga zato svet plačuje, uči le preobilnokrati vsakdanja skušnja.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Novomesta, 26. prosenca. (Zlati vek.) Prebral sim Zlati vek, bukve zares tudi zlatega denara vredne. Ne dá se dopovedati, kako so se meni prilegli vsi sostavki, posebno pa uni „verski razločki med staroversko ali pravoslavno in edino pravo rimsko-katoliško cerkvijo.“ Spisal dr. A. Čebašek.

Ta sostavek je spisan s tako strebljeno pa umevno besedo, ter tako logično in umno, tako priljudno in poljudno, de je bilo vse ginjeno in razveseljeno moje staro serce. Bog vam obilno poplati, gospod doktor, ves vaš trud, ki ste ga imeli pri tem važnem delu. Vi imate res dobro glavico, slovenska beseda vam teče gladko kakor olje, brez vse spodtike in terdobe. Osvetlili ste dostojno svojo tvarino od vsih strani, in pa kaj pametno je tudi, de ste omenili pesem in molitev razkolnikov, ktere so žive pričala zoper njihove zmotnjave. V serce so mi segle tudi vaše sklepne mile vabilu: obernejo naj se ogoljfani razkoljniki nazaj v edinost ene, prave rimske cerkve, ki je mati in učenica vseh vernih.

Tudi je izversten in dognan historični sostavek gosp. doktorja L. Vončina-ta: Razkolništvo v-hodnje cerkve. Oba spisa gresta skup, ter eden družega razsvetlujeta, česiravno je za me ta sestavek že nekoliko pretežak.

Naj bi se oba ta sostavka prevedla v vse une jezike, ktere govore razkoljniki; gotovo bi to ne bilo zastonj, in gotovo bi to močno pospešilo, kar zahteva bratovšina ss. Cirila in Metoda.

Hvala lepa vsim vam, v resnici jakim pisateljem „Zlatega veka.“ Dobro ste jo vganili, in se kaj dobro obnesli. Le pišite, vi ste možje za to. Jernej Arko, proš.

Iz Ljubljane. Čisto nenadoma so svojo ljubo domačijo prišli obiskat naš rojak, prečastitljivi gospod Francisek Pirc, misijonar v šentpavelski škofiji države Minesota v severni Ameriki. Veliko pomanjkanje delavcev v ondotnem prostornem vinogradu Gospodovem je prignalo 78letnega, pa vendar še čverstega, na telesu in duhu zdravega starčka v Evropo! Bili so 4 tedne na potu s svojega misijona do nas, od koder bi se sicer prišlo v 21 dne, pa ob nedeljah niso popotovali, in v Monastiru in Paderbornu so se nekoliko mudili.

Nadaljna njih osnova, da bodo prijatli vedili, kje jih iskati, je ta-le: Od 22. do 27. pros. so bili v Ljubljani v samostanu čč. oo. Franciškanov, kjer so tudi prvo predpepelnično nedeljo pridigali. Od 27. pros. do 3. svečana so namenjeni prebiti v Kamniku; potlej en teden v Podbrezji, — in poslednjič zopet v Ljubljani pri oo. Franciškanih do odhoda v Ameriko okoli srede mesca svečana.

Na Nemškem jim je že obljubilo nekaj duhovnov, da z njimi v misijon pojdejo, in od ondot pričakujejo pisem: ako se ondi in drugod dosti misijonskih tovaršev najde, pojdejo po ravno ti poti naravnost nazaj v svoj misijon; če pa ne, bodo popotovali skoz Francosko, da bi si tudi tamkaj kej pomočnikov pridobili.

Gospod misijonar Pirc imajo zraven štirih misijonov belih katoličanov tudi šest velikih indijanskih občin, divjih nejevernikov, ki jih je treba še le spreobračati, oni so tamkej čisto sami, ki indijanski jezik umejo, in tako vsem deset velikim misijonom v toliki starosti ne morejo kej. Zastonj so prosili misijonarjev in pomočnikov pri svojem škofu mlgsp. Tomažu Grace-u, ker dobri škof imajo 111 farnih misijonov, večidel nemških prebivavcev, pa le samo 20 duhovnov, in so tako ubožni, da komej svoje domače potrebe znagujejo in ne morejo podpirati zunanjih misijonov. Zavoljo tega torej so gosp. misijonar Pirc poslani od svojega škofa v Evropo, da bi pridobili kej gorečih duhovnov za indijanske in nemske misijone, ali tudi kake gg. bogoslovce za ondi pričeto semenišče, pa tudi, da bi si pridobili kej pomočkov in cerkvenih naprav za svoje indijanske misijone. V indijanskem misijonu namreč še ni ne cerkev in ne misijonskih hiš, in gosp. Pirc želijo kacih sedem cerkev na novo narediti. Torej so naravnost rekli, da sami zase nočejo nič, kdor pa ali s cerkvenimi napravki ali z denarom cerkvam in misijonu v prid kej pomaga, bo to velika dobrota, ker potrebe so prav velike!

Minesota, ob gornjem Misisipu, gospod Pircev misijon, je silo lepa dežela med 42. in 49. stopinjo severne širjave, ki ima 166.000 štirjaskih milj ali 106 milijonov oralov prostora. Tukaj prebiva še do 110.000 Indijanov. Deželo je že l. 1849 amerikanska država od Indijanov kupila, in berž ko bo v nji 50.000 belih prebivavcev, bo v pravo državo vravnana. Kdor koli se ondi naseli ter se spozna s svojo deržino za amerikanskega deržavljana, dobi 160 oralov zemlje zastonj. Zastran misijonarjev pravijo gosp. Pirc, ako bi jih 100 šlo v Minesoto, bi ne bilo preveč. Tudi so si svesti, da jih bodo dobro preskerbela v lepi deželi. V svojih bukvah „Die Indianer in Nordamerika, bearbeitet von Franc Pirc, St. Louis 1855.“ popisujejo to veliko in lepo deželo kakor posebno oblagodarjeno, kateri ne manjka družega kakor pridnih rok, da bi jo dobro obdelovale. Škoda, da nam čas in prostor ne dopusti podati vsega silo mičnega popisa; nekaj pa vendar le moramo povedati. Zemlja je skorej vsa ravna z malo homci vmes, ki se zlagoma nižajo in zgubivajo, silo mična, ter ima do treh petin sočnih travnikov in dve petini lepih gojzdov vmes. Zraven sladkorjevca rastejo prelepi hrasti, košate lipe in drugo divje in sadno drevje, zlo kakor pri nas. Vsa zemlja je napolnjena z jezeri, prepasana z rekami in studenci ter prijazno vodena. Obnebje je zmerno, zdravo, nikoli ni kužljivih merzlic, kolere in družih grozečih bolezni, kakor pa na jugu. Zima je nekaj daljši, pa ne bolj merzla, kakor na jugu, sneg nikoli čez čevelj debel. Ondi rastejo po vatlu dolge kumare, blizo 30 liber težke buče, čez 20 liber tehtajoče zelne glave, 18liberne kolorabe, bogata pšenica, oves, obilno laško pšeno, mnogoteren divji sadež; vode dajo izverstnih rib, po travnikih skakljajo fazani kakor kobilice; po gojzdih je sern, mnogoterih jelenov, medvedov veliko; na večernem kraji tisočere čede bivolov, — do 20.000 jih neki na leto pobijejo. Tudi ovce se dobro redijo. Rokodelci imajo živež in po 2 dolarja, dninar po 1 ali 1 1/2 dolar na dan; hlapec služi 16 do 20 dolarjev, in dekla ali kuharica

pa 10 do 15 dolarjev na mesec. Da pri tem tudi gospodarji, rokodelci itd. svoj dober zaslužek imajo, je očitno. L. 1855 se je bilo na vabljenje gosp. Pirca v „Wahrheitsfreund-u“ že čez 50 nemških deržin naselilo v Minesoti. Gosp. misijonar žele, da naj bi naj lepši in boljši okrajine te dežele prišle v pridne katoliške roke, ktere bi iz te oblagodarjene zemlje zamogle zemeljsk raj napraviti.

Pri vsem tem so pa vendar gosp. misijonar revež, obilno pomočkov potrebni, da bi mogli toliko cerkev narediti in opraviti. „Danica“ rada sprejema, kdor jim želi kej izročiti.

Naš rojak, gosp. misijonar And. Andolšek, je zdaj v Kalifornii v mestu s. Frančeško v dušnem pastirstvu in se mu prav dobro godi, kakor njegov dopis pripoveduje.

Iz Ljubljane. Znani neutrudljivi gosp. Jož. Jakše, nekdanji pomožni gimnaz. učenik, je te dni umerl. — „Lai-bacher Ztg.“ naznanja upanje, da bo v Mariboru v kratkem napravljena evangeliška duhovnja. — Kočevarji se v svoji pohvalnici do g. gr. Auersberga iz njegovega govora dobička celo za Cerkev nadjajo. češ, da je „verske presoje pobijal.“ „Durch Bekämpfung religiöser und politischer Vorurtheile können Religion und Staat nur gewinnen.“ pravi pohvalnica. Vendar pa se sliši, da v veri naj bolje podučena stran v Ljubljani (menda tudi v Kočevji) pohvalnice ni podpisala. Kako je to? — Krog Tersta in po Istrii je dosti ljudi zmerznilo. — V Celji in bližnjem Laškem je bil 18. u. m. precej hud potres.

Iz Ljubljane. — n. Zadnjič ti je umni tvoj dunajski pisatelj povedal, kaj da si ti, Zg. Danica! da si „cerkven, klerikalen, ali kakor bi rekli naši omikanci — ultramontansk list.“ Prav ima, si mislim, zadel jo je; tako je in tako bodi! Ti si 1) cerkven list. Besedo cerkev razlagajo večidel iz greškega kyrios, kyriakos (sc. oikos), kar pomeni Gospod, Gospodov dom ali Gospodova hiša. Ti pa si Gospodov — cerkven — list, list Gospodove hiše ali Božjega kraljestva — svete cerkve — tukaj na zemlji, in torej Gospoda in njegove dela vseskozi hvati in povečičuj, sej je „častljivo, Božje dela razodevati in hvaliti.“ Tob. 12. 7.

Ti si 2) klerikalen list. Beseda klerikalen se razlaga tudi iz greškega kleros, kar je srečka (loz) ali sreča sploh, ktera nas zadene ali ktero si izvolimo. Za to se duhoven imenuje klerikus, ker si Gospoda izvoli za svoj delež, ali ker si ga Gospod izvoli v svoj del. Za to se imenuj tudi ti klerikalen list, ker učiš in kažeš ljudem njih pravo srečo, kako naj si Gospoda izvolijo v svoj del, kako naj živijo, da jih bo Gospod sprejel v svoj delež. To si in to ostani tudi v prihodnje na Slovenskem.

Ti si 3) ultramontansk list. Beseda ultramontansk je latinska iz ultra in mons, montanus, kar pomeni unstran gorá, nad gorami, nadgorjansk, čez-zagorjansk. In to si tudi ti in bodi vselej. Kaži ljudem, da ni tukaj pravega doma, da niso za ta svet vstvarjeni, ampak za nebesa, za nebeški dom, ki je tam gorí, nad gorami, unstran svetá. Tje gorí naj povzdigujejo vseskozi svoje oči in roke, tje gorí naj hrepenijo njih srca. K temu budi in opominjaj ljudi Danica izza gore, zagorjanka.

Ti si 4) list in sicer a) pero na drevesu; drevo je cerkev in časniki dobri, keršanski so peresa na tem drevesu. To si in bodi, Zgod. Danica, lepo, čedalje lepši pero na drevesu sv. cerkve. Ti si list, in sicer b) pismo, po katerem povečičuje cerkev svojega Gospoda, in ktero pošilja dobra, skerbna mati svojim otrokom, naj si tudi oni volijo Gospoda za svoj del, njemu naj zvesto služijo in si tako pripravljajo pravo srečo že tukaj, svesti si večne sreče unstran gorá, v nebesih, ktero je Gospod obljubil v-im tistim, kateri njega ljubijo. I. Kor. 2, 9. To si, to bodi Zgod. Danica Slovincem, in „cerkven,

klerikalen in ultramontansk list“ biti, bodi tvoje veslo vsikdar!

Iz Krašnje. — V tem, ko smo drugi premišljali, kako in kaj in svete dajali, odkazala je nam „Danica“ v svojem zadnjem listu še le prav djansko pot za matico v prid in podporo revnim in obnemoglim duhovnom naše škofije.

— Gospod dopisnik J. je pač zares od té strani pravi „Columbus cum ovo.“ Da ne ostanem toraj le prazen svetnik, ampak tudi djansk podpornik omenjene matice, kaj pa da le po zmožnosti svoji, pridenem tukaj dvajset goldinarjev v ta namen, ter upam, da bo ta naša reč, enkrat pričeta, čez leto in dan brez dvombe ustanovljena in vravnana. Fiat. —

Z Dalmatinskega. (Pust za kristjane.) Resnica je pripoved, ktero je neki turčin izustil, da mesec svečan je tisti čas, v katerem bodo kristjanje obnoreli. Ali je pa to sreča, je li mar komu privošiti, da bi se mu zmešalo, da bi pamet zgubil? Ali bi ne bilo dobro, da bi se mnogi že naprej zdravila poslužili, ki ga sv. Cerkev pepelnico sredo daje, namreč: „Memento homo, quia pulvis es et in pulverem reverteris: Pomni človek, prah si in v prah se boš povernil!“ — —

Drugo zdravilo je pomislik, da pustni čas je najbolj nevarni, pa tudi najbolj dragi in sveti čas. Vendar pa ne misli zato, da te vabim k žalosti in dolgočasu; tega gotovo ne: vabim te še le k veselju in židani volji, moj bravec! Kako to, ti bom nazadnje povedal. Rečem pa, da ta čas je najbolj nevaren zavoljo toliko priložnost greha, ker se vsiljujejo od vsih strani grešne družine in prilike, toliko skušnjav in zalezovanj, toliko mikanja in nagibkov k grehu, da se sme reči: čudež je, ako bi duša v tolikih skušnjavah ne bila ranjena.

Oh ljubi bravec, koliko žalosti in strahu se vzije, koliko grenkih solz se prelije, kadar je strahovita kolera, ki pobira ljudi vsake verste, in se vidijo merličiči po vsih krajih na okrog! Kdo bi vendar mogel imeti tako terdo srce in bi se ne zjokal! Pogledj pa z dušnim očesom, o človek, in vidil boš kolero še hujsi, kolero za duše, kolero za nedolžnost, kolero za gnado! O koliko je morije okoli tebe, in ti se — ne mara — z drugimi vred smejaš na vse usta! „Vae vobis, qui ridetis, quia flebitis, et risus dolore miscabitur: Gorje vam, ki se smejate, ker jokali se bote, in smeh se bo z bolečino mešal!“

Pri veselicah, plesih in drugih pustnih norijah te srečajo vsakteri smertni padci, padec vleče za seboj padec, in to se verži potlej dostikrat veliko let ali celo življenje. Ena sama veselica je mnogokrat k vsim naslednjim nesrečam in k pogubljenju duše priložnost dala. Ni zadosti en štiridesetdanski post, morebiti celo leto ne, kdo vé, če bo zadosti vse tvoje življenje za objokanje, izmitje in zacepljenje rane, ktero si dobil o pustnih veselicah.

Stara pravljica pripoveduje, da je bil Noe našel divjo vinsko terčo, ktere grozdje pa je bilo silo terdo in kisto. Nato je vzel Noe levje, jagnječje, svinjske, petelinove in medvedje kervi, ter je s to mešanico terti prignojil, in terta je potem rodila naj slajši grozdje. Kaj je resnica in nauk v ti pravljici? Nič drugega ne razun samo to, da kaže, kakosen utegne človek biti, kadar se vina napije v nevarni družini in zlasti o pustnih veselicah. Kdo neki ne vé, da eni so v pijanosti serditi in togotni kakor levi, ter za vsako besedico in reč, če jim je le malo navskriž, divjajo in bučijo kakor oroslani. Nekteri se kremzijo in tarnajo in so sicer pohlevni, drugi pa se po nesnagi in blatu nečistosti valjajo kakor svinje, zopet drugi se kosatijo, napihujejo, bahajo, tudi se kavsajo in sami sebe smešne in zaničljive delajo kakor petelini, pa tudi tergajo, praskajo, pretepljejo, pobijajo se, kakor medvedje. O koliko jih prevzdihuje mesce in leta po ječah zavoljo tega, kar so v pijanosti storili! Koliko jih zdihuje natihoma: o jest butasti neumnež, ali

nisem mogel ostati, in bi ne bil zavergel poštenja pred ljudmi in prijaznosti pred Bogom!

Deržite se, ljubi bratje in sestre! teh-le naukov v pustnih dnevih:

1. Goreče se priporočite in zročite Bogu, da vas obvaruje zalezovanja vašega dušnega sovražnika. „Zalezvanja hudičevega: reši nas, o Gospod!“

2. Bodite pazljivi na svoje znotranje in zunanje počutke, da se vam ne razujzdajo, zlasti tudi na oči. „Odverni moje oči, da ne bodo gledale nečimernosti!“

3. Tistih ljudi se ogibajte, kateri so strastno navezani na gostivnice, nevarne družine, zapeljive plesne in druge nečimernosti. „Slepici so in vodniki slepcev.“

4. Tudi male, domače in družinske veselice, zlasti, kjer se plesavci shajajo, so dostikrat prav nevarne. „Omnia vanitas: Vse je nečimerno.“ Zavoljo česar vés, da bi te drugi dan serce teželo in vest pekla, tistega se glej ogniti.

5. Zastran pustnih šem, krink ali larf bi ti rekel: Svojega obraza, ki je Božja podoba, ne zakriva s šemo, kdor sam ni ošemljen.

6. Pustni čas je zlati čas, veseli čas, ker takrat imaš priložnost pokazati svojo terdno in kersansko vero toliko bolj, kolikor bolj nespametni svojo nejevero kažejo in v ajdovstvo nazaj silijo. Drugi zapravljajo, da so potlej bolni: ti pa rajši kaj v bogajme daj, da na duši močnejši prihajaš. Drugi gredo zvečer na ples, v šum in hrup: ti se podaj tiho pred sveto Rešnje Telo, ali pa doma daj čast Bogu. Tako doprinešen čas bo tebi čas veselja, zlate, zidane volje boš. Stavim, kolikor hočeš, da boš bolj vesel, kadar bo ob enajstih zvon k postu zapel, kakor vsi razuzdani pustovavci. Poskusi, če ne verjameš.

7. Pustni čas je posebno svet čas. Zakaj? Zato, ker se v tem času očitniši vidi in razodene, kdo si res za cednost in svetost prizadeva. Kjer imajo v tem času cerkvene slovesnosti, se jih dobri verniki vdeležvajo, prejemajo ss. sakramente in toliko bolj sv. Rešnje Telo molijo in častijo, kolikor bolj se mu drugod ravno te dni nečast dela. O kako spodobno je, da bi se v teh dnevih veliko grešnikov spovedalo in spokorilo, ker ravno zdaj se veliko novih grehov steri, morebiti celo poprej nedolžne duše svojega Zveličarja po Judeževu izdajo in prodajo svojo prelepo nedolžnost, ktere za vse rumeno zlato in svitile drage kamne in bisere vesoljnega svetá ne morejo več kupiti! O ljubi kristjan, ti nepopaceno serce, ki še kej ljubiš, kar je zares dobro in blago: ali se ne boš tedaj rajši odpovedal nevarnim shodom, družinam in derhalim, ali ne boš rajši zapustil nevarnega pustovanja, kakor pa Njega, kateri je življenje in smert daroval za tebe na krizu? — To vam piše vaš rojak in verstnik M. Smolnikar z otoka Hvara ali Lesine.

Na Krasu, 21. grud. 1863. G. B. Blagovolite, gospod vrednik, naj popišem v kratko lepo cerkveno svečanost, ktera se je obhajala 3. adv. nedeljo v Dutovljah na Krasu. — Pa ti, bogoljubni bravec, ne vstraši se, ko ti nekoliko verstic ponudim s Krasa, sej Kras ni ravno tako strašan, kakor si marsikdo misli, ki ga s stare ceste zii pa z železnice ogleduje. Na Krasu bi prebivavci pri vsih grozovitnih in večnih skalovjih in nepremakljivih stenah še veliko boljši živeli, kakor marsikje, ako bi jim le Bog o poletji večkrat potrebnega dežja dal, in bi jih varoval slabega vremena. Sred širokih goličav se širi tu rodovitno in dobro obdelano polje, na katerem se prideluje veliko zlate pšenice in dosti drugega žita in zeliša, posebno pa današnje čase toliko sloveči in dragi Tern^{*)}. Blizo rodovitnega polja so povsod zasejane precej velike in snažne vasi, izmed kterih se vzdigujejo lepobebe cerkvice s svojimi zvoniki, in spričujejo svetu, da pobožni Slovenci tukaj prebivajo. Zvonove imajo te cerkve okoli slavne in starodavne

tomajske fare večidel vbrane in precej velike, kateri so bili skor vsi nakupljeni od slavnoznanega in slovečega ljubljanskega zvonarja, gosp. Samasa. Dutovlje, kaplanija imenovane tomajske fare, niso nar bolj premožna soseska na Krasu, temuč marsikteri Dutovljec si mora po dolgih in težavnih potih iskati kruhka zase in za svoje. Imeli so tudi oni že tri zvonove, pa sredi bližnjih duhovnij so jim bili že več časa premajhni. Zdelo se jim je, da slabo zvonjenje oznanuje majhino soseskino gorečnost za čast Božjo, in zato so si nov zvon omislili, ki tehtá 22 centov in 85 funtov, in so ga dobili od g. Samasa 10. dan t. m. Pa Dutoveljci niso le samo zavolj novega zvona hvale vredni. Njih lepo okinčana in snažna cerkev, njih popravljene in olepšani zvonik, njih spodobno stanovanje za duhovnega in njih sola, — vse to spričuje, da so vneti za čast Božjo. Dutoveljci! spoštujte in poslušajte le še za naprej svojega neutrudljivega in visokovrednega dušnega pastirja, gosp. Jerneja Brenceta, svojega vse časti in hvale vrednega župana, g. Andreja Stok-a, in druge spoštovane starešine in soseskine može, ki so dozdej složno delali v čast vaše soseske; in pridobili boste še veliko koristnih in hvale vrednih naprav, kakor ste po složnem prizadevanju imenovanih mož dobili novi in lepi zvon, ki ste ga želeli. Radodarnost in gorečnost Dutoveljcev se je pa tudi pri ti priložnosti očitno pohvalila. Na gorečo željo in ponižno prošnjo so prišli naš milostivi škof prečastitljivi gospod Jernej Legat sami že na večer v saboto pred 3. adv. nedeljo v Dutovlje, in so se narpopred, spremljani od domačega duhovnega in od zbranega ljudstva, katero jih je pobožno pričakovalo s križem in baklami v cerkev k večerni sabotni pobožnosti, to je, k sv. roženkrancu, litanijam in blagoslovu podali, kakor je v naši škofiji navadno. Drugi dan so pa blagoslovili v pričo 15 bližnjih in prijazno povabljenih duhovnov pred cerkvijo novi in lepi zvon, pa tudi na cesti pred stanovanjem duhovnega novi in dragi pil s krasno podobo Matere Božje živega roženkranca, in slednjič še v cerkvi novo in prezalo bandero za šolsko mladino. Vse to je v kratkem napravljeno po radodarnosti Dutovljanov! Po dokončanem cerkvenem opravilu je že v prvič zapel novi zvon, kateri ni jenjal pozdravljati prečastitljivega in ljubljenega škofa in zbranega duhovstva tudi takrat ne, ko so bili po dutoveljskem gospodu pošteno pogostovani, — in razveseljevati zbranega ljudstva, katero je od blizo in daleč k slovesnosti privrelo. Počastila sta to lepo cerkveno slovesnost tudi dva blaga kraška pervaka, namreč: spoštovani e. k. načelnik v Sežani, gospod Golia, in obče ljubljeni domorodec, gospod P. Kozler; — slava njima! Naj ne govorim na dalje od veselih napolnitvic pri obedu na sv. očeta Papeža in Njih veličanstvo presvitliga cesarja pa do poštene dutoveljske kaplanije; samo to naj še rečem, da vse je bilo veselo in zadovoljno, posebno pa dutoveljska soseska, če ravno so ji te hvale vredne naprave veliko stroškov prizadéle. Res, še tudi nebo je bilo prijazno ti slovesnosti. Zimska sila, ktera o tem času tolikokrat po Krasu grozovito razsaja, in bi hitro pokončala kraške stene, je bila potihnila, in lepo, djal bi, pomladansko solnce je milo in toplo sijalo. Zdelo se mi je, da sam Bog blagovoljno gleda na svoje vdano in radodarno ljudstvo, da zahvaljuje z gorkimi žarki rumenega solnea za ponižno poklonjeni dar, in da radodarno zliva svoj Božji blagoslov po višem namestniku, milostnem našem gospodu škofu vsim, kateri so se od blizo in daleč te slovesnosti prijazno vdeležili. Po besedah godovnega govornika, prečastnega gosp. Jakopa Komana, škedenskega dekana, čigar zgovorna beseda je pri ti priložnosti mnoge serca močno ganila, naj tedaj poje dutoveljski veliki zvon na čast Božjo in v spodbuda pobožnega duha sedanjih in prihodnjih Dutoveljcev dolgo — dolgo let!

V očetovski ljubezni do vsih svojih ovčic so se milostni gospod in škof peljali v ponedeljek potem obiskat dve bližnji kaplaniji tomajske fare, namreč: Škop in Koprivo. Potem

*) Stare može slišim izgovarjati Tern, ne pa Teran. Od kod nek to ime črnega kraškega vina? Pis.

so se pa, spremljeni povsod od svojih vdanih duhovnov, skozi Sežano podali v Terst. Bog Jih živi!

Iz Zagreba piše „Katol. List“: Za čast. o. Pavla Bošnjaka, redovnika sv. Frančiška okrajine sv. Križa in sedanjega gimnaz. vodja v Karlovcu, je prišla iz Rima sekularizacija, valed ktere prestopi v zagrebsko škofijo; do konca šolskega leta pa ostane na svojem sadanjem mestu.

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Po Holzhauserjevem pogledu v prihodnje čase je peta doba neka podoba petega dneva stvarjenja. Ta dan je bil namreč Bog stvaril živali v vodah in pod nebom. Oboje naznanujejo **naj višji prostost ali svobodo**; kaj je namreč prostejši od ribe v vodi, od tice pod nebom? — Tako je v peti cerkveni dobi po podobi zemlja in morje napolnjeno z lazečimi in letečimi živalmi: to je, z ljudmi, ki v **neberzdani vestni in verski prostosti lazijo in letajo za svojim hudobnim poželenjem kakor živali in živine**, ter slehern misli, veruje in dela, kar se mu poljubi. (Jud. 8, 10 — 19.) V tem žalostnem stanu sv. Cerkve se bodo svete cerkvene naredbe zaničevale (p. post, dolžna velikanočna spoved, Božja služba itd.), božje kakor človeške postave teptale (p. storjene in prisegne zaveze, dane postave).

S tem napovedovanjem naj primérja djanje in gnanje dandanašnje, komur drago. Ker Cerkev uči pravo prostost ali svobodo, torej se je iše svet znebiti, da bi živel v neberzdani svobodi, brez vere, brez Boga, brez Odrešenika, brez Božje službe, brez ss. zakramentov: kakor živali pod nebom in po morji. Na Laškem je v ječi veči del oznanovavcev prave svobode, škofov, ali po ječah potaknjenih, ali pa pregnanih in v begu. Celo naj višji glave strahujejo „lažiliberaleci“ Napoleona z bombami in bodali vlečejo na svoje pota. Sardinski ministri z Viktor Emanvelom vred so sužnji psevdoliberalcev, Macina, Garibalda, Passaglia. Minister Pisanelli je menil liberalne duhovnožerce vtolažiti s tem, da je vel. namestnika milanskega, škofa Caccia, v Torin in v ječo spravil, kjer zdaj z njim delajo kakor s hudodelnikom. Po bolnišnicah in ječah smejo svojeci k jetnikom, h Cacciatu pa še to ne: ecce — psevdoliberalizem, ki ga celo čezmerno liberalna „Stampa“ graja! ... In zakaj se vel. vikariju taka godi? ... Nekega abb. Avignona in družih mož ni hotel za kanonike poterditi, ker po vesti ni smel. Avignone pa je ravnokar umerl, kakor pišejo. Lahonski lažnjivi liberalci sploh nosijo zvonec pred tistimi, ki na dvoje hudo težé, namreč: ljudstvo spačiti za vero in državo. Deržave same pa so po Božjem dopušenju prišle v take kleše, ker so mnogotero grešile same in njih ljudstva.

Psevdoliberalnost pa razpenja po vsi Evropi in še delj strašne boje. Sardinska vlada, sama rudečkarica, je menda do obupanja pobita, ker zalezli so deleč razpleteno zakletev zoper Viktor Emanvela. Velike mesta na Laškem so imele dati znamnje za rogovilstvo, po katerem bi se bil mogel Viktor Emanvel od vlade odvreči, republika bi se bila oklicala in Garibaldi diktatura ali naj vikši povelje izročilo, da naj s pomočjo narodovo Italijo odreši, to je, Beneke Avstrii in Rim papežu s silo vzame. Pravijo, da piemonska vlada zdaj ne vé, kaj početi, ker je zakletev povsod razmrežena in se boji, da ne bo mogla rovarstvu kaj. Tudi napad na Napoleona je bil zanesljivo s tem rovarstvom v zvezi. Iz vsega tega se vidi, da plačilo dozorja Viktor Emanvelu za to, kar si je na Laškem prisvojeval. Tudi na Francoskem je nekaki vladi nasproten šum zmiraj močnejši, ki se ne vé, če ga bo mogel Napoleon panati, ali ne. Tudi še po mnogih krajih šumi pripravljanje na boj. Turki se orožijo, ker jih gotovo huda vest peče zavolj tolikih silovitost, ki so jih že počenjali nad kristjani. Ob spodnji Donavi obetajo vris med Rumuni in turki, ker uni menijo, da so godni za emancipacijo ali samosvojnost. Kristjanje v Trebinji so tur-

škim vradnikom davke in pokorsino odpovedali. — Na jutru zopet Beduini rojijo; v Jemenu so napravili hud vpor. — Tudi v srednji Ameriki v Kolumbii je med dvema narodoma huda vojska. V mestu Guayaquilu so mogli mesca grud. u. l. vsi moški od 14 — 60. leta pod orožje. — V Mexiki se zmiraj več mest Francozom podaja; Juvarez meni neki bežati v deželo Texas. Svitli nadvojvoda Maksimilijan bo skorej gotovo mexikanski cesar; že tekočega mesca ga imajo v Parizu s cesarsko častjo sprejeti. — Na Danskem se tudi orožijo, vendar zdaj tako kaže, da bo iz veliko šuma malo moke. —

V Belgii je razpušeno dosadanje ministertvo, da bi prostor dalo novemu konservativnemu in katoliškemu, ter bi se kraljestvo ložej branilo zoper Francijo, ki se boje, da bi celo po ti deželi ne segla.

Z Berna se piše v „Hlas“, da gosp. dr. Jan. Bily je tisti, ki so ga kardinal vikši škof Švarcenberg nagovorili, da naj spiše „življenje Jezusovo“ ko lek zoper Renanove zblode. Priti ima na svitlo pri Bellmanu v Pragi in ozališano bude s 34 podobami. Renanove sanjarstva bodo v njem zavračane le posrednje in ne po imenu, zlog bo poljuden.

Iz Neapeljna pravi neki dopis: „Mi ubogi Napolitaneci zamoremo komej komej vjeti kako maličkost velicnih novic, in še le potlej ko so bile podveržene pogledu in exequatur-u naših presvitlih gospodovavcev.“ Zavoljo tega pa govori, namesto o političkih, toliko več o verskih resnicah in pripoveduje, da tridnevnic, ki se opravljajo v popravo Renanovega preklinjevanja, se po več stoterih napolitanskih cerkvah ne morejo več šteti. Od listopada se te slovesnosti z neizrečenim veličanstvom, z izverstno glasbo in petjem opravljajo po naj imenitnejših prelaticih in cerkvenih osebah v raznih cerkvah. Samo v dan 29. listopada je bilo tako obhajanje v blizo šestdeset, in drugo nedeljo po razglašenji skorej v sto cerkvah. Izmed kacega pol milijona prebivavcev tega mesta so o tej priliki doma ostali samo bolniki in ne veliko število rovarjev in sovražnikov sv. Cerkve. Torej so bile vse cerkve prenatlačene — zunaj ene same velike, ktera je zapušena in otožna kazala, da v nji vladajo nekaki „liberali“ slabega kopita. V vsaki cerkvi je brez števila veliko obhajancev, med njim veliko patricijev in gosposkih med ljudstvom. Vse to kaže, da Italija je katoliška in hoče ostati katoliška, in pa da na Napolitanskem je le prav majhno število rovarjev, ki imajo — kakor razbojniki — za malo časa vso deželo v strahu, ki se bo pa gotovo osercila in zopet svoje pravice poterdila. Ni dvomiti, da enako je po vsem Laškem.

Kakošne misli o Poljskem imajo v daljnih krajih, kaže pismo irskega vikšega škofa v Dublinu do ondotnega mestnega lord-méra. Piše namreč takole vmes med drugim: „Dragi moj lord-mér! ... Novice nam vsak dan dohajajo in kažejo, kako silno so naši bratje na Poljskem potrebni našega usmijenja in naše pomoči. Dela se z njimi z neko neusmiljenostjo, kakorsna nima enakosti, razun v letnikih irskih pod Elizabeto in pod Kromwellom, ko so se homei Mullaghmastovi, ceste Droghede in Wezford-a rudičile irske kervi. Naši spredniki so terpeli, ker niso hotli svoje vere žertovati... V sredi poskušenj, ki so jih imeli prestati, so zgbubili vse, oteli le samo vero sv. Patricija, od ktere jih ni mogel ločiti ne ogenj ne meč, ne muka ne smert. Poljci terpe dandanašnji, ker so z nepremagljivo stanovitnostjo prezirali sprejeti rusovsko razkolništvo... Nedvomljivo bodo posnemali Irce, deržali se bodo skale sv. Petra, in vse moči razkolniške neusmiljenosti ne bodo premogle zatrei prave vere v deželi, ki je bila skoz toliko stoletij bramba keršanstvu zoper napade nevernikov in mahomedanov. In zdaj ko jih je vse zapustilo, naš sv. Oče Pij IX, napolnjeni z ljubeznijo Jezusa Kristusa, niso pozabili svojih otrok, dasiravno jih tolika daljava loči od njih. Kakor tudi

sami terpeči in preganjani, so povzdignili glas in zaznamovali moskovitarško neusmiljenost; v zavesti svoje duhovne premožnosti so opominjali vernike, da naj obdajajo s svojimi gorečimi prošnjami prestol Njega, ki je Oče milosti, in naj zagovarjajo pred Njim reč naroda, ravno tako blagoselnega kahor čverstega, ki se mu žuga sadnji čas popolno zatertje. Upajmo, da zdihljeje naslednika sv. Petra in vsih vernikov bode poslušal Vsegamogoči; upajmo, da bo blagovolil obertiti oko usmiljenja in milosrčnosti na terpljenje, na trude velike dežele katoliške, ter ji bo povernil mir in blagovitost...“ (Bien Publ.)

Lesniki, jabelka in lesnika.

Miz-p. Cullen, viksi škof v Dublinu, so 28. grud. n. l. pri snidu za sirotišče sv. Brigite opnili, da l. 1732 je bilo v ondotni viksi škofiji 130.000 katoličanov in 80.000 protestantov; zdaj se šteje 196.000 katoličanov — 50.000 protestantov. — Imenitne za sedanje zadeve so prošnje, ki prihajajo v Rim od raznih strani, da naj bi se blaženi Josafat, škof na Pojskem, zavolj vere mučen od Rusov, med svetnike prištel. Nekteri upajo, da se bo posvečenje zgodilo že tekoče leto. — Freimavrarski humanizem je sardinska vlada undan prav očitno skazala. Velika papeška barka je mogla zavolj viharja v sardinsko luko zakerniti, in Sardinci so vse barkino moštvo v jeco gnali. Bila sta pa drugi pot dva sardinska častnika skrivaj v Rim prilezla, in rimska vlada ni nič družega storila razun da ji je dala na železnico spremiliti. — V Londonu je v katoliško cerkev prestopil piuseitiški pridigar R. C. Mathews. — Kako nevarni so za človeško družbo ljudje brez vere, kaže pretresivna dogodba iz srenje Pezare na Laškem. Bogat posestnik je umrl in zapustil dedom listek, da njegovo premoženje znese tri sto tisoč (300.000) lir, da pa je komaj petdeset tisoč po pravici njegovih, drugo je nakradeno ali pa s pregrehami pridobljeno blago. Pristavljeno je še, da je ta krivični denar mirno (:) posedoval; „v dvomu pa,“ pravi, „da bi vi imeli še neke vraže, vas na to opominim, ker če še verujete v pekel, odpovejte se krivično pridobljenemu. Ako bi hotli poverniti, tu imate zapisnik tistih, katerim gre...“ Nato je naštetih 53 oseb. Dedi so tri ure preudarjali, kaj je storiti, potem so list sožgali. (Arm.) ... Lakomnost je res malikovavstvo, kakor uči sv. pismo, torej ni čudo, da je bil uni gerdun, ki je sirote derl, vero zatajil, in da njegovi dedi zavoljo ravno te pregrehe niso hotli krivic povračevati. — Brez števila spisov zavračuje in ovračuje Renanove sanjarije in laži, celo neki izraelce, piše „Bien publ.“, je obelodanil delo, v katerem iz hebrejskih izročil in iz učenosti prijema in stiska freimavrarja Renana. Zvedilo namreč se je, da ta gerdun je res med freimavrarji in ima ondi še neko višji službo ali čast. — Napoleon III se je bil v ponedeljek in torek po Božiči s cesarico in cesarjevicem podal k malemu zamerznenemu jezeru Suresne zunaj Pariza. Ondi so stopili iz voza, in cesar si je nataknil dereze in šel dersat se. Ima neki v dersanji posebno gibčnost in spretnost. K sreči, da ne vé za Kern! — Cesarica pa je šla v sani in se vozila. Po vsaki ceni lepši, kakor da bi se bila dersala; ker ženski se kej slabo podá, kuhavnico, kuhavnico v roko! — Laške mesta so se letos posebno dobro skazale s svojimi darovi svetemu Očetu za novo leto; iz Torina, iz Toskanskega, iz Pize, Luke, in družih krajev je Piju IX došlo darov ali penězov sv. Petra. Zlasti kar so ostudni Renan in njegovi braveci jeli preklinjati Sinu Božjega, se podložnost do sv. Očeta in česenje sv. Resnjega Telesa prav posebno poživlja in razširja. — Garibaldi grabi zdaj denar skupaj, kolikor nar bolj more, in nabira ljudi po Sicilii, Neapelnu, Genovi. Mesca svečana se namerjajo na morje z več krajev ob Genvi in nekteri meni-

jo, da velja dalmatinskim bregovom. Mazzini rovari tudi za Garibalda. Veliko denara neki že imajo v angleški banki. Druge ognjiša so v Livorni, v Torinu. ... In kaj počne k temu sardinska vlada? ... Čaka. Ministerstvo je pripravljeno Garibalda zatajiti, če nič ne opravi, ali pa prid vleči iz njegove sreče, če bo. (Bien publ.) — „Ni treba s številkami spričevati, da skoz leto 1863 so liberalci vedoma, predeizno, brez strahovanja storili več napak, zoperpostavnost, neusmiljenost, pobijan, mesarjenj kakor pa konservativni, despoti in tirani (kakor imenujejo prekucnjene vlade) skoz čas več stoletij! Ako bi očitali preteklim stoletjem tezo ali torturo, vam precej odgovorim, da absolutne vlade so je bile odpravile po vsi Evropi, ali liberalno ministerstvo Mingetov in Peruzzov jo je zopet postavilo v Neapelnu, v Sicilii l. 1863“ ... Tako spričevanje in pohvalo daje „Armonia“ novi liberalni Italii zraven še družih gorkih levitov, ki sovražnikom katoličanstva nič prav prijetno ne donijo na uho. — Pravijo, da svitli kardinal Wiseman se zavolj slabega zdravja misli odpovedati westminsterskemu viksemu škofijstvu, in da bi bil milgsp. Manning njegov naslednik. — Po Milanu krožijo rovarski razklici, ki Garibalda vabijo, da naj zbornico zaluši in se stori samopoveljnika ali diktatorja. — Neki duhovni pastir v Loreti je bil pred nekimi dnevi po noči pri umirajoči kmeticu. Kar se pritepe lahonsk razbojnik v stanovanje, gre na ravnost proti duhovnu, stegne roko in ga hoče z bodalom umoriti. K sreči zraven pride žlahtnik umirajoče in morivec zbeži. Poznali pa so ga in bil je iz narodne straže. Vender ga je sardinska pravica pri miru pustila. Zadela pa ga je Božja pravica, če tudi le usmiljeno. Padel je undan in si ravno tisto nesrečno roko zlomil, katero je bil zoper duhovna vzdignil. — Prusovski kralj je 25. u. m. deželni zbor kar nenadoma razpustil. —

Duhovske spremembe.

V ljubljanski škofii. G. Jož. Coze, lokalist v pokuju, je 19. u. m. umrl v kčevski Reki. R. I. P.

Dobrotni darovi.

Za matico obnemoglih duhovnov v ljubljanski škofii: „Začnimo, začnimo!“ Neimenovan duhoven ljublj. škofije iz Cmr. poslal 105 gold. 50 kr. G. fajm. J. Varl iz Krašnje 20. gld. Gosp. Leopold Gestrin, fajm. v Šentjurji ob Kumu 10 gld.

Za mis. g. Čebulja 10 gld. iz Poljan več dobrotnih rok iz hvaležnosti do nekdanjega g. kaplana.

Za afrik. misijon. Z Dobovca 5 gld. Neža M-r 1 gld.

Za pervence našega milega slovstva v novem letu so ravnokar prišle na svitlo krasne pridige gosp. Janeza Zlatousta Pogačarja, dr. bogoslovja, korarja stolne cerkve itd., in se dobivaja pri gosp. pisavcu in pri bukvarji g. Matiju Gerberji. Obširniši o njih bo prihodnja „Danica“ govorila. **Iz Ljubljane.** Ker je občinstvu znano, da je bila „Zgodnja Danica“ tožena zavolj spisa „S Križne gore 7. mal. serp. Ravnopravnost ver,“ kakor da bi bila po §§ 303, 7 in 239 kazn. post. očitni mir in red begala; torej naznanimo, da slavna c. k. viksi deželna sodnija v Gradcu je 12. pros. 1864 vrednistvu „Zgodnje Danice“ dala prelepo, na neoveržljive razloge operto spričevanje popolne nezadolženosti.